

حقوق شهروندی و حقوق بیمه‌گر

بتول رضانی مهیاری

تهران، ۱۳۹۶

- سرشناسه : رمضانی مهیاری، بتول، ۱۳۵۵ -
- عنوان و نام پدیدآور : حقوق شهروندی و حقوق بیمه‌گر/بتول رمضانی‌مهیاری.
- مشخصات نشر : تهران: استاد شهریار، ۱۳۹۶.
- مشخصات ظاهری : ۱۶۶ص.
- شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۸۸۲۳-۴۵-۲ : ۲۵۰۰۰۰۹۷۸ ریال
- وضعیت فهرست نویسی : فیا
- یادداشت : کتابنامه: ص. ۱۰۹.
- موضوع : ب. - مسوولیت -- ایران -- نمونه‌پژوهی
- موضوع : Liability insurance-- Iran -- Case studies
- موضوع : ب. دین، ساریت -- ایران -- نمونه‌پژوهی
- موضوع : Indemnity -- Iran -- Case studies
- رده بندی کنگره : ۹۸/۱۸۷ ۱۳۹۶ : KMH
- رده بندی دیویی : ۵۰۸۶/۳۴۶
- شماره کتابشناسی : ۴۸۲۰۸۳۸
- ملی

حقوق شهروندی و حقوق بیمه‌گر

نویسنده: بتول رمضانی مهبیاری

ناشر: اس‌ا. شه‌یار

چاپ: ۵۰۰۰ غافى: نسيم

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۶

شمارگان: ۱۰۰ نسخه

قيمت: ۲۵ هزار تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۱۲۳-۴۵-۲

تلفن تماس: ۸۸۱۳۶۸۷۲ - ۲۶۷۷۷۶ - ۰۹۱

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۳	مقدمه
۱۷	فصل اول - مفهوم، مانع و ارکان مسئولیت مدنی
۱۷	مبحث یکم: ماهیم مبانی مسئولیت مدنی دارندگان وسایل نقلیه
۱۷	گفتار یکم: ماهیم
۱۷	بند یکم: مفهوم مسئولیت مدنی
۱۸	بند دوم: مفهوم شخص ثالث
۱۹	بند سوم: ماهیم مرتبط
۲۱	گفتار دوم: مبانی مسئولیت مدنی دارندگان وسایل نقلیه
۲۲	بند یکم: مبانی مسئولیت مدنی در قانون بیمه اجباری سال ۱۳۴۷
۲۵	بند دوم: مبانی مسئولیت مدنی در قانون اصلاحی بیمه مصوب سال ۱۳۸۷
۲۷	بند سوم: مبانی مسئولیت مدنی در قانون مصوب سال ۱۳۹۱
۲۹	مبحث دوم: شرایط مسئولیت مدنی بیمه گر
۳۰	گفتار یکم: مسئولیت قراردادی بیمه گر
۳۰	بند یکم: وجود قرار داد
۳۰	بند دوم: شرایط قرارداد فی ما بین طرفین قرارداد
۳۱	بند سوم: اثبات مسئولیت مدنی بیمه گر
۳۲	گفتار دوم: مسئولیت مدنی (غیر قراردادی) بیمه گر
۳۲	بند یکم: متصرف قانونی
۳۳	بند دوم: متصرف غیر قانونی
۳۳	مبحث سوم: ارکان و تقسیم مسئولیت مدنی
۳۴	گفتار یکم: ضرر

۳۴	بند یکم: ضرر مادی
۳۴	بند دوم: ضرر معنوی
۳۴	بند سوم: ضرر بدنی
۳۵	گفتار دوم: فعل زیانبار
۳۵	بند یکم: تحولات و استثنائات مربوط به فعل زیانبار
۳۷	بند دوم: تحولات میزان مسئولیت بیمه‌گر بر اثر فعل زیانبار
۴۱	بند سوم: فعل زیانبار مجرمانه
۴۱	بند چهارم: فعل زیانبار غیر مجرمانه
۴۱	گفتار سوم: رابطه سببیت
۴۲	بند یکم: وجود رابطه سببیت
۴۸	بند دوم: عوامل تأثیرگذار در میزان مسئولیت بیمه‌گر
۵۱	مبحث چهارم: تقسیم مسئولیت
۵۱	گفتار یکم: قانون مسئولیت مادی
۵۲	بند یکم: تساوی مسئولیت
۵۴	بند دوم: نظریه تضامن
۵۵	بند سوم: نظریه توزیع مسئولیت
۵۶	بند چهارم: تقسیم مسئولیت بر اساس درجه تأثیر
۵۶	گفتار دوم: قانون مجازات اسلامی
۶۰	بند یکم: تقسیم مسئولیت به صورت تساوی
۶۰	بند دوم: تقسیم مسئولیت بر حسب درجه تقصیر
۶۴	گفتار سوم: تقسیم مسئولیت در قانون بیمه اجباری دارندگان وسایل نقلیه
۶۴	بند اول: نظریه مسئولیت بر اساس درجه تقصیر
۶۶	بند دوم: تعدد مسئولین در حادثه
	فصل دوم - تحولات مسئولیت مدنی بیمه‌گر و روشهای جبران خسارت در قوانین بیمه
۶۹	دارندگان وسایل نقلیه
۶۹	مبحث یکم: موارد کاهش و افزایش مسئولیت بیمه‌گر
۶۹	گفتار یکم: موارد کاهش مسئولیت
۷۱	بند یکم: شناختن درجه تقصیر برای مسبب غیر از راننده و بیمه‌گذار
۷۱	بند دوم: در صورت اثبات قصد خودکشی و یا سقط جنین و هر گونه خدعه

بند سوم: مراجعه به سبب حادثه بر اثر پرداخت خسارت بیش از ظرفیت مجاز و تعهد ۷۲	
بند چهارم: مشخص کردن سقف تقاضای پوشش بیمه‌ای برای بیمه‌گذار ۷۲	
بند پنجم: تکلیف نهادن بر دستگاه‌های مربوط به رانندگی در به کار گرفتن ماشینهای فاقد بیمه ۷۲	
گفتار دوم: موارد افزایش مسئولیت ۷۳	
بند یکم: خسارت وارده به محمولات وسایل نقلیه مورد بیمه ۷۵	
بند دوم: خسارات مستقیم یا غیرمستقیم از تشعشعات اتمی و رادیواکتیو ۷۵	
بند سوم: خسارات وارده به متصرفین غیرقانونی وسیله نقلیه ۷۵	
بند چهارم: خسارت وارده از سوی رانندگان فاقد گواهی نامه ۷۶	
بند پنجم: خسارت ناشی از فورس مازور ۷۶	
بند ششم: مسئولیت بیمه‌گر در ورود وسایل نقلیه جدید به کشور و خروج وسیله نقلیه داخلی در صورت عدم پوشش بیمه‌ای ۷۷	
بند هفتم: پرداخت خسارت مازاد از تعهد بیمه‌ای ۷۷	
بند هشتم: عدم قبولی هرگونه شرط یا توافق بیمه‌گر با بیمه‌گذار کمتر از حداقل قانونی ۷۷	
بند نهم: مسئولیت بیمه‌گر در تصادفات حادثه‌ساز راننده ۸۳	
مبحث دوم: امکان یا عدم امکان رجوع بیمه‌گر به بیمه‌گذار ۸۴	
گفتار یکم: امکان رجوع بیمه‌گر به بیمه‌گذار ۸۴	
بند یکم: مسئولیت بیمه‌گر در ورود خسارت در صورت عمد راننده ۸۶	
بند دوم: مسئولیت بیمه‌گر در مورد رانندگان بدون گواهی نامه ۸۶	
بند سوم: مسئولیت بیمه‌گر در روان گردان موثر، مستی یا عدم تناسب گواهی نامه بیمه‌گذار وسیله نقلیه ۸۶	
بند چهارم: مسئولیت بیمه‌گر در حوادث خودرو سرقتی و غصبی ۸۶	
گفتار دوم: عدم امکان رجوع بیمه‌گر به بیمه‌گذار ۸۷	
بند یکم: قصور (تقصیر) بیمه‌گر در صدور بیمه نامه ۸۹	
بند دوم: نقص علایم رانندگی و راهنمایی و نقص تجهیزات مربوط به راه سازی ۸۹	
بند سوم: عیب ذاتی وسیله نقلیه مربوط به کارخانه تولید ماشین ۸۹	
مبحث سوم: روشهای جبران خسارت توسط بیمه‌گر ۹۰	
گفتار یکم: انواع پرداخت خسارت بیمه‌گر به زیان دیده ۹۰	
بند یکم: قائم مقامی (اصل جانشینی) ۹۱	

۹۲.....	بند دوم: تبعی.....
۹۳.....	بند سوم: مستقل.....
۹۴.....	گفتار دوم: جبران خسارت توسط بیمه‌گر.....
۹۴.....	بند یکم: جبران خسارت با مراجعه به محاکم.....
۹۷.....	بند دوم: جبران خسارت بدون رجوع به محاکم دادگستری.....
۱۰۰.....	گفتار سوم: صندوق خسارات.....
۱۰۱.....	بند یکم: صندوق تأمین خسارت بدنی.....
۱۰۵.....	بند دوم: پرداخت توسط سایر صندوق‌های ویژه.....
۱۰۷.....	نتیجه‌گیری.....
۱۱۱.....	پیشنهادات.....
۱۱۳.....	منابع و مآخذ.....
۱۱۶.....	پیوست و ضمائم.....

مقدمه

۱- بیان مسئله

با مطالعه بر موضوع بیمه مسئولیت مدنی بیمه‌گر، متوجه می‌شویم جای ادعای خسارت برای اشخاص زیان دیده در اثر خطا یا تقصیر یا فعالیت‌های پر مخاطره اشخاص وجود دارد که به موجب قانون و نظم عمومی، تامین خسارت‌های قانونی در اثر افعال اشخاص، بر عهده بیمه‌گر قرار می‌گیرد، و به علت ضرورت اجتماعی، اقتصادی و الزامی بودن قوانین بیمه‌گر از جمله بیمه دارندگان وسایل نقلیه موتوری در مقابل شخص ثالث که از اولین تصویب آن دهه می‌گذرد، با ابهامات، تغییرات و ضعفهایی روبرو بودیم، با تصویب بیمه اجباری در سال ۴۷ و اصلاحی آن در سال ۸۷ و در نهایت قانون جدید سال ۹۵ تغییراتی در حوزه مسئولیت بیمه‌گر و دیگر حوزه‌ها شاهد بودیم، که البته تغییرات در حوزه کاهش و افزایش مسئولیت‌ها مدنی بیمه‌گر در سال ۹۵ چشمگیرتر می‌باشد.

موضوع و عنوان پژوهش پیش رو «تحولات مسئولیت مدنی بیمه‌گر در قانون بیمه اجباری مصوب ۱۳۹۵ می‌باشد» به بیانی، جان کلام، در ارتباط با مسئولیت مدنی بیمه‌گر و نحوه جبران خسارات و فرایند آن صحبت می‌شود.

از زمان پیدایش وسایل نقلیه، حادثه جبران خسارت از حادثه و شخص مسئول نیز مطرح شده که در طی چندین بار تصویب و اصلاح قانون بیمه اجباری، باز هم دنبال تغییرات و هماهنگی بیشتر قانون با جامعه بشری امروز، نیاز می‌باشد.

مسئولیت مدنی در واقع یکی از دسته بندی‌های مسئولیت بیمه‌ای اشخاص و اموال می‌باشد، بعد از قانون مسئولیت مدنی سال ۱۳۳۹ که به صورت عام و کلی، همراه چندین ماده مجازات اسلامی حوزه مسئولیت را جوابگو بود، و به دلیل نقصان، ضعف، پیشرفت تکنولوژی، کمبود و ابهامات قانون مسئولیت مدنی، قانون بیمه اجباری مصوب

سال ۱۳۴۷، تدوین گشت که خلاء قانونی را در چهار ده ماده و ۳ تبصره رفع نمود و در سالهای بعد اصلاحیه ۸۷ و گذشت مدت آزمایش آن و متناسب با نیاز جامعه قانون بیمه دارندگان وسایل نقلیه موتوری در مقابل شخص ثالث سال ۱۳۹۵، بعد از طی ۲ سال جزر و مد میان مجلس و شورای نگهبان النهایه در اردیبهشت ۹۵ تصویب و در خرداد ۹۵ به اجرا در آمد و شامل تغییرات زیادی در حوزه‌های مختلف از جمله افزایش در مسئولیت بیمه‌گر و بیمه‌گذار و کاهش در پاره‌ای موارد و رجوع و عدم رجوع بیمه‌گر به بیمه‌گذار یا مسبب حادثه می‌باشد.

۲- پیشینه تحقیق

با این که قبلاً پایان نامه‌ها، مختلفی در حوزه بیمه‌گر در حوادث ناشی از رانندگی و یا تحولات قانون بیمه‌گر و وسایل نقلیه موتوری در حقوق ایران، تدوین شده، ولی فقط بحث کلی در مورد مسئولیت مدنی انجام گشته و همه پایان نامه نقطه مشترکی دارند که آن سوابق قانون بیمه‌گر در حالی که پایان نامه فعلی، کار جدید در حوزه مسئولیت مدنی بیمه‌گر می‌باشد. و بعد از تدوین قانون جدید، دوره قانونگذاری به صورت جدول به تحلیل و بررسی استثنائات و تحولات، قانون جدید نسبت به قوانین سابق پیردازد، که در این راه از کتب‌های و منابع ارزشمند جناب آقای دکتر عمران نعیمی (حقوق بیمه در نظم کنونی)، دکتر بختیار عباسلو (مسئولیت مدنی) و مقالات آقای سیامک ره پیک و دکتر ایزانلو نهایت بهره‌برداری انجام گشته ولی در مورد قانون بیمه دارندگان مصوب ۱۳۹۵ به دلیل جدید بودن، منابعی غیر از قانون رجاء نداشت.

۳- ضرورت تحقیق

لذا به خاطر عدم وجود منابع جدید برای قانون فعلی (۱۳۹۵) و عدم تحقیق پیرامون قانون جدید، و تنها رویکرد در تحقیق‌های پیشین در باب مسئولیت مدنی در مقابل ثالث، ابعاد حقوق و اقتصادی، ضرورت تدارک مقاله و تحقیق جدید در باب تعهدات و مسئولیت مدنی بیمه‌گر فراهم گردید.

۴- اهداف تحقیق

تحقیق فعلی علاوه بر جنبه تئوریک، جنبه کاربردی دارد و با آگاهی از دامنه تعهدات

بیمه‌گر و بررسی و شمول تعهدات، حمایت بیشتری از زیان دیدگان در بر گرفته می‌شود. از سوی دیگر این تحقیق می‌تواند برای استفاده دانشگاهی اساتید و دانشجویان مورد بهره‌برداری قرار گیرد.

با محوریت قرار دادن قانون بیمه اجباری سال ۴۷ و اصلاحیه آن در سال ۸۷ و قانون جدید سال ۹۵ تمام حذفیات و گسترش شمول و دامنه قانون و مسئولیت مدنی بیمه‌گر به اختصار در آخر، پایان نامه به صورت جدول تطبیقی ارائه و گردآوری شده است.

۵- سوالات

سوالات اصلی:

- ۱- مبانی و شرایط تعهد بیمه‌گر در قانون اجباری دارندگان وسایل نقلیه مصوب ۱۳۹۵ چه می‌باشد؟
- ۲- آیا در باب مسئولیت مدنی بیمه‌گر در قانون اجباری دارندگان وسایل نقلیه مصوب ۱۳۹۵ کاهش یا افزایش وجود دارد؟

سوالات فرعی:

- ۱- اگر قرارداد و شرایط پرداخت بیمه‌گر بر طبق قانون بیمه دارندگان فراهم نباشد چگونه جبران خسارت می‌شود؟
- ۲- آیا روشهای پرداخت در قانون بیمه دارندگان صرفاً از طریق معاکم است؟

۶- فرضیه

- ۱- مبانی مسئولیت مدنی بیمه‌گر در قانون اجباری بیمه دارندگان وسایل نقلیه مبتنی بر تقصیر است و شرایط آن با قانون قبلی تفاوت ندارد.
- ۲- در قانون بیمه اجباری دارندگان وسایل نقلیه موارد کاهش مسئولیت بیمه‌گر وجود دارد.
- ۳- اگر قرارداد بیمه‌ای جود نداشته باشد، پرداخت صرفاً توسط صندوق خسارات بدنی است.

۴- پرداخت غیر از حکم دادگاه‌ها در قانون مصوب ۱۳۹۵ نیز وجود دارد که نشانگر افزایش مسئولیت می‌باشد.

ابزارهای گردآوری داده‌ها:

داده‌ها و تحقیقات به دست آمده، با استفاده از فیش برداری و روش کتابخانه‌ای و اینترنتی حاصل گردیده است.

۷- ساختار بحث

موضوع پایان نامه، تحولات، نقاط ضعف و قوت قانون بیمه اجباری، از ادوار گذشته تا قانون مصوب سال ۱۳۹۵ می‌باشد و سعی گشته تا حد بضاعت محقق مواردی چون، جنبه حمایتی از بزه دیده، دسترس و کاهش مسئولیت بیمه‌گر، و شمول و عدم شمول، تغییرات مسئولیت برای دایندگان وسایل نقلیه موتوری سال ۱۳۹۵ را بررسی نماید که در ۲ فصل تنظیم گردیده است.

فصل اول:

بیان مفهوم و مبانی و ارکان مسئولیت مدنی در سه دوره قانونگذاری و در چهار مبحث و هر مبحث دو گفتار پیرامون مفاهیم، مبانی و ارکان، تقسیم مسئولیت مدنی، تحولات و استثنائات می‌باشد.

فصل دوم:

در مورد تحولات مسئولیت مدنی بیمه‌گر و روشهای جبران خسارت در قوانین، در سه مبحث و هر مبحث دارای دو گفتار، پیرامون موارد کاهش و افزایش مسئولیت بیمه‌گر، امکان رجوع و عدم امکان رجوع بیمه‌گر به بیمه‌گذار، روشهای جبران خسارت توسط بیمه‌گر در قانون جدید تصویب سال ۱۳۹۵، می‌باشد.